

STATENS VA-NÄMND

BESLUT

2013-02-08
Stockholm

BVa 8

Va 409/12

SÖKANDE J H och A G
Ombud för A G: J H

MOTPART VA Syd
Ombud: förbundsjuristen E B

SAKEN Avgift för vattenmätarbrunn

VA-NÄMNDENS AVGÖRANDE

J Hs och A Gs talan bifalls på så sätt att Va-nämnden fastställer att extra avgift för mätare placerad i vattenmätarbrunn inte får påföras dem som ägare av fastigheten Malmö Tapiren 5 med stöd av gällande va-taxa.

BAKGRUND, YRKANDEN M. M.

J H och A G äger tillsammans fastigheten Malmö Tapiren 5, belägen inom verksamhetsområdet för VA Syds allmänna va-anläggning. Deras vattenmätare för ingående dricksvatten är belägen i en brunn nära fastighetsgränsen mot gatan medan deras bostadsbyggnad ligger ca 50 m in på tomten. Med stöd av en bestämmelse i taxebilaga 2 till gällande va-taxa tar VA Syd ut en särskild årlig avgift om, för närvarande 1 256 kr 25 öre, för mätare placerade i vattenmätarbrunnar. J H och A G har påförts denna extra avgift.

J H och A G har, som talan slutligt bestämts, yrkat fastställt att de inte är skyldiga att betala den särskilda avgiften för mätare i vattenmätarbrunn.

VA Syd har bestritt deras yrkande.

PARTERNAS UTVECKLING AV TALAN

J H och A G har anfört: De har ägt fastigheten sedan november 2010. Huset är byggt år 1896 och tillbyggt i slutet på 1950-talet då man troligen också upphörde att använda egen vattentäkt. Vattenmätar-brunnen ligger på deras tomtmark och betjänar endast deras fastighet. De har nu betalat den extra vattenmätaravgiften i två år utan att personal från VA Syd varit där en enda gång och läst av. En jämförelse kan göras med den renhållningsavgift som de också betalar men som motsvaras av en återkommande prestation. Vattenmätaren ska enligt VA Syd bytas vart åttonde år och eftersom deras mätare suttit uppe sedan år 2004 ska den bytas år 2012. De anser att avgiften, även om den är hög, hade kunnat vara motiverad om VA Syd regelbundet kontrollerade mätaren och de slapp att själva göra det. Men det kom självavläsningskort från VA Syd som de dock inte fyllde i utan de väntade på att det skulle komma personal och läsa av men ingen kom. De hade aldrig vänt sig till Va-nämnden om det kommit personal från VA Syd. Avgifter vill de inte betala när de inte får något för det. VA Syd har anfört: Mätaren med placering i brunn har funnits sedan 1957. Det finns installationsritning. Det har tagits ut avgift för mätarbrunn enligt va-taxa sedan år 1973. Där det förekom långa servisledningar

mellan förbindelsepunkt och hus ville huvudmannen att mätningen gjordes så nära förbindelsepunkten som möjligt. Ett eventuellt läckage mellan förbindelsepunkt och hus innebar annars en kostnad för va-huvudmannen eftersom vattnet då inte mätts och det var mindre möjlighet att upptäcka läckaget. Det kan också ha funnits någon tanke att vid framtida byggnation på tomten så kunde flera hus vara kopplade till mätarbrunnen. Numera godkänns inte mätarplacering i mätarbrunn på grund av arbetsmiljöskäl om det inte finns mycket speciell anledning för en sådan placering. Bara i Malmö finns ca 300 brunnar av liknande slag och totalt inom verksamhetsområdet ca 400 stycken. VA Syd har inte avläst den aktuella mätaren i brunnen under den tid sökandena innehavt fastigheten på grund av personalbrist. I stället har man då sänt ut självavläsningskort. Det finns en policy att mätaravläsning ska ske en gång per år. För villafastigheter utan brunn skickas nu emellertid ut självavläsningskort i stället. Personalbristen gjorde att sådana även skickades ut till fastigheter med brunnar förra året. För större fastigheter och flerbostadshus sker manuell avläsning genom personal från VA Syd. Att avläsning i brunn sker manuellt med personal bygger på erfarenheten att det är lämpligast. Därför tar man också ut avgift. VA Syd har tagit beslut om att det ska vara två personer med vid avläsning av mätare i vattenmätarbrunn. Detta är motiverat av arbetsmiljöskäl. Avgiften enligt va-taxan ska täcka sådant som typiskt sett kan uppkomma vid avläsning över tid. Man vet inte i förväg hur brunnar ser ut vid besöken; de kan vara olika djupa, stegar ned i brunnen kan ha gått sönder och läget kan vara trafikutsatt. Det kan också finnas vatten i brunnen som måste pumpas bort. Avgiften är motiverad av likabehandlingsprincipen och hänsynen till va-kollektivet. Det finns inte någon möjlighet att på grund av den uppkomna personalbristen göra avkall på avgiften enligt taxan. Det går inte att jämka avgiften vid varje tillfälle som en avläsning inte kommer till stånd med exakt regelbundenhet. Fastighetsägare med mätarbrunn betalar såväl fast bruksavgift per vattenmätare som den extra avgiften för mätarbrunnen. Den extra vattenmätaravgiften tas upp i en lista i va-taxan över avgifter för ”prestationer” som huvudmannen utför. Avgiften är emellertid utformad utifrån den generella situationen. Längre tillbaka skedde avläsning endast av en person. Det är dock oklart när så skedde och hur förhållandena var år 1973 när

avgiften infördes. VA Syd är positivt inställd till att mätaren flyttas in i huset. Kostnaden härför får dock fastighetsägaren stå för.

VA-NÄMNDENS SKÄL

Enligt 31 § lagen (2006:422) om allmänna vattentjänster – vattentjänstlagen – ska kostnaderna för att ordna och driva allmän va-anläggning fördelas på de avgiftsskyldiga enligt vad som är skäligt och rättvist. Härmed avses främst att fastigheter med lika nytta av anslutningen till den allmänna va-anläggningen i princip ska betala lika stora avgifter för att få nyttja denna och oberoende av huvudmannens kostnader för att förse fastigheterna med va-nyttigheterna. Som framgår av andra stycket i 31 § äger denna, den sociala kostnadsfördelningsprincipen, inte alltid tillämpning. Vid beaktansvärda kostnadsskillnader mellan viss eller vissa fastigheter och fastigheter inom verksamhetsområdet i övrigt, ska avgifterna kostnadsanpassas om skillnaderna beror på särskilda omständigheter. Även i andra fall när en kostnad är relaterad till viss fastighet eller motsvarar en åtgärd, ”prestation”, som huvudmannen inom ramen för va-förhållandet utför gentemot viss fastighet, får kostnaden härför uttas av fastighetsägaren. Detta strider inte mot avgiftsuttag enligt skälig och rättvis grund men avgifterna för specifika åtgärder måste framgå av va-taxan.

Det är inte utrett i målet varför mätning skulle ske i vattenmätarbrunn på fastigheten och varför brunnen anlades just där den nu ligger. Det har emellertid framkommit att mätning av vatten i brunn på detta vis inte var ovanligt vid tiden för anläggandet av brunnen på Tapiren 5 när avståndet mellan tomtgräns och byggnad var långt och att sådan mätarplacering alltjämt finns kvar på åtskilliga fastigheter inom verksamhetsområdet även om det inte tillåts att nya brunnar inrättas. Att va-verket kunde ha stort inflytande över placeringen av verkets mätare framgår bl.a. av Svenska Vatten och Avloppsverksföreningens normalförslag till ABVA från år 1971 som närmast var avsett att ersätta tidigare reglementen utfärdade av Svenska Kommunaltekniska Föreningen år 1959 (SKTF:s handlingar 1959 nr 5). I normalförslaget från år 1971 sägs i kommentaren s. 28 p.12 att det var uppenbart att va-verket som villkor för va-anläggningens brukande ägde föreskriva att placeringen av verkets mätare skulle

godkännas av verket och att platsen för dess placering skulle fylla rimliga krav i fråga om utrymme, åtkomlighet och skydd för frost etc.. I kommentaren anges fortsättningsvis: ”Verket kan exempelvis kräva att om fastighetens del av servisledning är lång, mätaren skall placeras i mätarkammare omedelbart innanför tomtgränsen för att omänt vatten icke skall rinna ut vid läckage på fastighetens del av servisledningen”. Mot denna bakgrund och vad som framförts av VA Syd i frågan kan antas att mätarbrunnen i detta fall ordnats i enlighet med krav från dåvarande va-verk i Malmö. Under mer än tio år synes inte ha uttagits någon avgift på grund av mätarens placering. Från år 1973, då avgiften infördes i va-taxan, har denna enligt VA Syd kunnat motiveras av ökade kostnader på grund av de skiftande och ibland arbetskrävande förhållandena i brunnarna och den ska täcka sådana kostnader som totalt och typiskt sett kan uppkomma över tid vid avläsning, eventuell läns-pumpning och byte av vattenmätare. På senare år måste enligt VA Syd också beaktas det personalbehov med två personer som av arbetsmiljöskäl bestämts för den manuella avläsningen av mätaren.

Va-nämnden gör följande bedömning.

Nu aktuell avgift ska enligt taxebilagan 2 för bruksavgifter punkt G) utgöra en extra avgift per mätare för vattenmätare placerad i vattenmätarbrunn (beslutsbilaga 1). Avgiften har upptagits i taxebilaga för bruksavgifter vilket antyder att det inte rör sig om någon engångsavgift för placering av mätare i brunn utan att avgiften kan antas bli påförd med viss periodicitet. Den aktuella delen av taxebilagan tar under olika punkter upp avgifter för sådant som innebär extra åtaganden av huvudmannen gentemot fastighetsägarna, vidtagna på huvudmannens eget initiativ eller på begäran. För en brukare av va-anläggningen går det emellertid inte att utläsa under punkten G) vilka åtaganden eller åtgärder som motiverar extra bruksavgift för mätare placerad i brunn eller ens hur ofta avgiften ska påföras. Det blir därmed inte heller möjligt att med hjälp av va-taxan bedöma skäligheten i den angivna avgiften. I målet har uppgivits att det rör sig om en generell avgift på mätare

med sådan placering eftersom man erfarenhetsmässigt vet att kostnaderna för avläsning blir högre för sådana mätare.

Blotta förekomsten av en vattenmätare i vattenmätarbrunn, i detta fall dessutom sannolikt tillkommen i huvudmannens intresse, kan emellertid inte föranleda rätt till avgiftsuttag som anges i den aktuella taxebilagan 2. Härför måste ytterligare krävas att någon bestämd åtgärd vidtagits som medfört en extra kostnad i va-förhållandet. Så kan exempelvis behov av länsning av brunnen i samband med avläsning eller andra åtgärder avgiftsbeläggas om åtgärden verkligen vidtas och avgiften har taxestöd (jfr. Svenskt Vatten P96, Va-taxa. Basförslag med alternativ). J H och A G har också uppgivit att de inte skulle ha vänt sig till Va-nämnden om personal från VA-Syd hade varit på plats och avläst i brunnen men att de inte vill betala avgifter när de inte får något för det och själva får sköta avläsning och andra eventuella åtgärder i brunnen.

Då taxan i dess nuvarande utformning inte anger någon specifik åtgärd eller något åtagande relaterad till vattenmätarbrunnen som motiverar en extra avgift, kan sådan inte uttas. J Hs och A Gs talan ska således bifallas på sätt framgår under rubriken Va-nämndens avgörande.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Se bilaga 2

På Va-nämndens vägnar

Kurt Ståhl

Va-nämnden: ordföranden Kurt Ståhl samt ledamöterna Jörgen Hanaeus, Åke Sjögren, Karl-Gunnar Andersson, Bertil Jönsson och Knut Andréén (enhälligt).